

Czesław Mazur, Stanisław Kalinkowski

Biuletyn patrystyczny

Collectanea Theologica 54/2, 155-164

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIULETYN PATRYSTYCZNY

Zawartość: I. Antyk chrześcijański w publikacjach polskich w r. 1982. Materiały bibliograficzne. — II. „Vox Patrum” nr 1—3*.

I. Antyk chrześcijański w publikacjach polskich w 1982 r. Materiały biograficzne

Układ i zawartość niniejszego przeglądu bibliograficznego jest analogiczny do przeglądów poprzednich. Sprostowanie: w poprzednim przeglądzie podany został błędny opis poz. 26 i 43. Recenzje te nie dotyczą bowiem przeglądu *Starożytnych reguł zakonnych*, lecz 1 tomu *Apokryfów Nowego Testamentu*, pod red. M. Starowieyskiego, Lublin 1980.

1. Teksty

A. Antologie

1. Michalski Marian: *Antologia literatury patrystycznej*. T. II. Warszawa 1982 I. W. Pax, ss. 419, nlb. 1.

2. Owczarek Leonard: *Cesarstwo Rzymskie. Wybór tekstów źródłowych do ćwiczeń z historii starożytnej*. Oprac... Kielce 1982 WSP, ss. 246, nlb. 1, map 2.

3. Starowieyski Marek: „Karmię Was tym, czym sam żyję”. *Ojcowie Kościoła prowadzą przez święta roku kościelnego*. Wybór i oprac. tekstów ks. M. Starowieyski. Komentarze liturgiczne ks. J. Miazek. (Indeks rzeczowy [T. 1—4] zestawił i opracował Cz. Mazur). Kraków 1982 Społ. Inst. Wydawn. Znak, ss. 569, nlb. 3. (*Ojcowie Żywi*, 4).

4. Starowieyski Marek: *I Padri Vivi. Commenti patristici al Vangelo domenicale*. A cura di... (Vol. III): Anno C. Roma 1982 Citta Nuova Editrice, ss. 326; (Vol. IV): *Commenti patristici al Vangelo domenicale, solennità e Feste*. Scolta dei testi a cura di... Introduzioni liturgiche di Jan Miazek. Roma 1982 Citta Nuova Editrice, ss. 445, nlb. 1.

5. „U źródeł” [Fragmenty tłumaczeń patrystycznych]. Wybór i oprac. Cz. M. „Ład” R. 2:1982 nr 1 s. 4, nr 2 s. 3, nr 3 s. 3, nr 4 s. 3, nr 5 s. 3, nr 6 s. 3, nr 7 s. 6, nr 8 s. 7, nr 11 s. 3, nr 12 s. 3, nr 15 s. 3, nr 16 s. 6, nr 17 s. 4, nr 17 s. 4, nr 18 s. 3, nr 19 s. 3, nr 20 s. 5, nr 23 s. 4, nr 24 s. 3, nr 30 s. 8, nr 32 s. 5, nr 35 s. 4.

B. Autorzy i teksty

6. [Apokryfy]. *Z Ewangelii Pseudo-Mateusza*. Tłum. K. Obrycki. „Tygodnik Polski” R. 1:1982 nr 7 s. 4.

7. Augustyn św.: *Wyznania*. Przeł. Z. Kubiak. Wyd. 2 poprawione. Warszawa 1982 I. W. Pax, ss. 304, nlb. 4.

8. Bazyli Wielki św.: *Pijacy (Homilia przeciw pijaństwu 4—5)*. Tł. T. Sinko. Kraków 1947 s. 147—149). Wybór i oprac. Cz. M. „Biuletyn Domu

* Redaktorem niniejszego biuletynu jest Stanisław Kalinkowski, Warszawa.

Rekolekcyjnego Duszpasterstwa Trzeźwości w Zakrocymiu” Nr 20:1982 s. 38—39.

9. Cyryl Jerozolimski św.: *Katecheza o Mszy świętej*. Z greckiego tł. ks. Wojciech Kania. Tarnów 1982 [Nakładem tłumacza], Druk. Narodowa, ss. 14, nlb. 1 (*Głos Tradycji*, 2).

10. [List] *Do Diogneta czyli o roli chrześcijan w świecie*. Tł. z greckiego Anna Świderkówna. „W Drodze” 1982 nr 5 s. 11—21.

11. *Nauka Dwunastu Apostołów (Didaché)*. Z greckiego tł. ks. W. Kania. Tarnów 1982 [Nakładem tłumacza], Druk. Narodowa, ss. 15, nlb. 1.

12. Nemezjusz z Emezy: *O naturze ludzkiej*. Z greckiego przeł., słowem wstępnym i przypisami opatrzył Andrzej Kempfi. Warszawa 1982 I. W. Pax, ss. 159, nlb. 1.

2. Dokumenty kościelne

13. Jan Paweł II pż: *Jan Paweł II o świętym Benedykcie. Pisma i przemówienia*. Przygotowali Benedyktyni Tynieccy. Wstęp Kazimierz Janicki. Tyniec [1982] Nakładem Opactwa Tynieckiego, ss. 127, nlb. 1, 2 k. n-lb. tabl., 1 portr. kolor. [Zawiera także pisma i wypowiedzi Piusa XV, Pawła VI i B. Hume'a tłumaczone z łac., niem., i wł.].

14. Jan Paweł II pż: *List apostolski... na 1500 rocznicę narodzin św. Benedykta*. „Vox Patrum” 1982 s. 7—27. [Przedr. z „Osserv. Romano” (wyd. pol.) 1980 nr 12 s. 11—14].

15. Jan Paweł II pż: *List apostolski... na 1600-lecie śmierci świętego Bazylego*. „Vox Patrum” 1982 s. 247—272. [Przedr. z „Osserv. Romano” (wyd. pol.) 1980 nr 3 s. 14—16].

16. Jan Paweł II pż: *Reguła św. Bazylego skarbem mądrości chrześcijańskiej*. (Przemówienie do członków Zakonu Bazylikańskiego św. Jozafata na audiencji prywatnej 14 II 1980). Z włoskiego tłum. ks. Stanisław Longosz. „Vox Patrum” 1982 s. 273—275.

17. Casaroli Agostino kard.: *List Sekretariatu Stanu do kardynała J. Willebrandsa, delegata Stolicy Apostolskiej na Międzynarodowe Sympozjum Bazylikańskie w Toronto* (z dnia 1.06.1979 r.). Tł. z angielskiego ks. S. Longosz. „Vox Patrum” 1982 s. 279—284.

18. Demetrios I Ekumeniczny Patriarcha Konstantynopola: *Postawie Jego Świętobliwości do uczestników Sympozjum Bazylikańskiego w Toronto*. Tłumaczył z greckiego ks. S. Longosz. „Vox Patrum” 1982 s. 276—278.

3. Opracowania, recenzje, sprawozdania

19. Bartnik Czesław Stanisław: *Nadzieje upadającego Rzymu. Papięska wizja świata ze schyłku Imperium Rzymskiego*. Warszawa 1982 Instytut Prasy i Wydawnictw Novum, ss. 299, nlb. 1.

20. Bober Andrzej: *Bibliografia polska Klemensa Aleksandryjskiego*. „Vox Patrum” 1982 s. 51—59.

21. Bober Andrzej: *Encykliki i listy papieskie o Ojcach Kościoła i ich nauce*. „Vox Patrum” 1982 s. 322—339.

22. Bober Andrzej: *Jan Paweł (imię zakonne Mateusz) Kozłowski, tłumacz Teodoreta*. „Vox Patrum” 1982 s. 493—494.

23. Bober Andrzej: *Leodegar (†679/680) i jego „Canones Monastici”*. „Vox Patrum” 1982 s. 148—153.

24. Bober Andrzej: *Święty Seweryn i jego najnowszy biograf. (W 1500 rocznicę śmierci Apostoła Noricum, 8 I 482—8 I 1982)*. „Vox Patrum” 1982 s. 204—209.

25. Bober Andrzej: *Nowy przekład „Reguły” świętego Benedykta. (Rec. z: św. Benedykt z Nursji: Reguła, Żywot, Komentarz. Tyniec 1979 Benedyktyni Tynieccy, ss. 227)*. „Vox Patrum” 1982 s. 154—160.

26. Bober Andrzej: *Starożytne reguły zakonne*. (Rec. z: *Starożytne reguły zakonne*. Przekład zbior. Wybór, wstępy i oprac. ks. M. Starowieyski. Warszawa 1980 ATK = PSP, t. 26). „Vox Patrum” 1982 s. 138—148.
27. Baumeister Theofried: *Powstanie kultu męczenników*. [Streszcz. referatu]. „Vox Patrum” 1982 s. 457—460.
28. Chmiel Jerzy: „Krew winogron” (Rdz 49, 11) w interpretacji św. Justyna Męczennika. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” R. 35:1982 nr 5 s. 342—345.
29. Czerniatowicz Janina: *Bazyli Wielki w nurcie humanizmu w Polsce*. „Eos” Vol. 70:1982 fasc. 1 s. 71—81.
30. Częsz Bogdan: (Rec. z: Maksym Wyznawca św., *Antologia życia wewnętrznego*. Poznań 1980) „Ateneum Kapłańskie” R. 74:1982 t. 99 z. 3 s. 509—512.
31. Drączkowski Franciszek: O „Regule” św. Benedykta bez benedyktyńskiej pokory. (Rec. z: E. F. Sauer, *Benediktsregel und Weltleute*. Augustin-Hangelar 1980 ss. 273). „Vox Patrum” 1982 s. 160—168.
32. Eborowicz Waław: *Święty Bazyli a święty Augustyn*. „Vox Patrum” 1982 s. 285—297.
33. Eckmann Augustyn: (Rec. z: Augustyn św., *Antologia pism o małżeństwie i rodzinie*. Cz. 1: *Wartość matzenustwa*. Z łaciny p.zetumaczył i opracował ks. W. Eborowicz. Peplin 1980 WSD, ss. 96, nlb. 1) „Vox Patrum” 1982 s. 400—402.
34. Frączczak Grzegorz: (Rec. z: B. Senger, *Święty Benedykt*. Za pozwoleniem autora spolszczył i rozszerzył ks. Jan Kanty Majewski. Warszawa 1981 I. W. Pax, ss. 141, nlb. 3). „Vox Patrum” 1982 s. 174—175.
35. Fros Henryk, Sowa Franciszek: *Twoje imię. Przewodnik onomastyczno-hagiograficzny*. [Wyd. 2]. Kraków 1982 Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, ss. 551, nlb. 4, portr. nlb. ss. 64.
36. Godlewski Włodzimirz: *II Międzynarodowy Kongres Studiów Koptologicznych* (Rzym, 12—26 września 1980 r.). „Collectanea Theologica” R. 52:1982 fasc. 2 s. 176—180.
37. Gołgowski Tadeusz, Mazur Czesław: *Ogólnopolskie sympozjum patrystyczne poświęcone 1550 rocznicy Soboru Efeckiego i 1600 rocznicy Soboru Konstantynopolskiego (Niepokalanów, 14—16 września 1981 r.)*. „Collectanea Theologica” R. 52:1982 fasc. 4 s. 150—155.
38. Górny Jan: *Wpływ św. Bazylego na rozwój życia monastycznego*. „Vox Patrum” 1982 s. 289—312.
39. *Habilitacje z dziedziny antyku chrześcijańskiego 1975—1981*. „Vox Patrum” 1982 s. 216—218.
40. Hryniewicz Waław: *Chrystus nasza Pascha. Zarys chrześcijańskiej teologii paschalnej*. T. 1. Lublin 1982 TN KUL, ss. 487. (Rozprawy Wydziału Teologiczno-Kanonicznego, Nr 60).
41. (J. P.): (Rec. z: A. Kasia, *Wiara i rozum. Szkice o Ojcach Kościoła*. Warszawa 1981). „Tygodnik Polski” R. 1:1982 nr 5 s. 7.
42. Jacynowska Maria: *Historia starożytnego Rzymu*. Wyd. 4. Warszawa 1982 PWN, ss. 410, nlb. 2, 1 k. nlb. tabl.
43. Jasman Kazimierz: (Rec. z: U. Berner, *Origenes*. Darmstadt 1981). „Vox Patrum” 1982 s. 397—399.
44. Jasman Kazimierz: (Rec. z: Orygenes, *O zasadach*. Tłum. S. Kalinkowski, Wstęp i opracowanie S. Kalinkowski, ks. W. Myszor, ks. E. Stanula. Warszawa 1979 ATK = PSP, t. 23). „Vox Patrum” 1982 s. 390—394.
45. Jasman Kazimierz: (Rec. z: Orygenes, *Filokalia*. Tłum. i oprac. K. Augustyniak. Warszawa 1979 I. W. Pax). „Vox Patrum” 1982 s. 394—396.

46. J a s m a n Kazimierz: (Rec. z: B. Senger, *Święty Benedykt*. Za pozwoleniem autora spolszczył i rozszerzył ks. Jan Kanty Majewski. Warszawa 1981 I. W. Pax, ss. 144). „Vox Patrum” 1982 s. 172—174.

47. J a s t r z ę b o w s k a Elżbieta: *Katakumby chrześcijańskie w Rzymie*. (Fragment książki: *Sztuka wczesnochrześcijańska*). „Mówią Wieki” R. 25:1982 nr 6 s. 6—12, il.

48. K a l i n k o w s k i Stanisław: *Symposium patrystyczne w Białymstoku 21 listopada 1981 r.* [dla uczczenia 1600 rocznicy Soboru Konstantynopolskiego I i 1550 rocznicy Soboru Efezskiego]. „Collectanea Theologica” R. 52:1982 fasc. 4 s. 155—157.

49. K a n i a Wojciech: *Świadkowie Tradycji. Rys patrystyczny*. Tarnów 1982 Drukarnia Narodowa [Nakładem autora], ss. 111, nlb. 1.

50. K a n i a Wojciech: (Rec. z: Orygenes, *Filokalia*. Przeł., wstępem i przypisami opatrzyła K. Augustyniak. Warszawa 1979 I. W. Pax). „Vox Patrum” 1982 s. 201—203.

51. K a r w a c k i Roman: *Symposium Efezkie [w Niepokalancwie]*. „Studia Theologica Varsaviensia” R. 20:1982 nr 2 s. 293—295.

52. K e l l e r Józef: *Prawosławie*. Warszawa 1982 „Iskry”, ss. 265, nlb. 3.

53. K o t u l a Tadeusz: *Les principales d'Afrique. Étude sur l'élite municipale nord-africain au Bas Empire romain*. Wrocław 1982 ZN im. Ossolińskich, ss. 163, nlb. 1 (Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Seria A nr 226).

54. K o t u l a Tadeusz: *Torcular — prasa oliwna w św. Augustyna „Enarrationes in Psalmos”*. „Archeologia” T. 31:1980 [druk 1982] s. 61—67.

55. K o t u l a Tadeusz: (Rec. z: Cl. Lepelly, *Les Cités de l'Afrique romaine au Bas-Empire*. T. 1—2 Paris 1979—1981). „Przegląd Historyczny” T. 73:1982 z. 3/4 s. 353—356.

56. K u k s e w i c z Zdzisław: *Zarys filozofii średniowiecznej. Filozofia bizantyjska, krajów zrkaukaskich, słowiańska, arabska i żydowska*. [IV—XV w.]. Warszawa 1982 PWN, ss. 689, nlb. 2.

57. K u n d e r e w i c z Teresa: *Nauka Ojców Kościoła w przedmiocie rozporządzeń testamentowych i darowizn na cele dobroczynne*. „Prawo Kanoniczne” R. 25:1982 nr 1/2 s. 309—323.

58. L i b e r a Piotr: *Duch św. w katechezie patrystycznej*. [Sprawozdanie z sympozjum]. „Vox Patrum” 1982 s. 80—82.

59. L o n g o s z Stanisław: *Kongres Teologów Polskich*. [Zapowiedź]. „Vox Patrum” 1982 s. 211—213.

60. L o n g o s z Stanisław: *XI Patrystyczne Dni Augustiańskie 1982*. „Vox Patrum” 1982 s. 209—211.

61. L o n g o s z Stanisław: *5-lecie Sekcji Patrystycznej*. „Vox Patrum” 1982 s. 121—137.

62. L o n g o s z Stanisław: *Polacy w Instytucie Patrystycznym w Rzymie*. „Vox Patrum” 1982 s. 214—216.

63. L o n g o s z Stanisław: *Przegląd czasopism [z zakresu antyku chrześcijańskiego]*. „Vox Patrum” 1982 s. 514—524.

64. L o n g o s z Stanisław: *Rok benedyktyński w Hiszpanii*. „Vox Patrum” 1982 s. 105—106.

65. L o n g o s z Stanisław: *Rok benedyktyński w Szwajcarii, Austrii i Belgii*. „Vox Patrum” 1982 s. 107—108.

66. L o n g o s z Stanisław: *Rok benedyktyński we Włoszech*. „Vox Patrum” 1982 s. 83—99.

67. L o n g o s z Stanisław: *Symposium o świętym Grzegorzu Wielkim*. „Vox Patrum” 1982 s. 120.

68. L o n g o s z Stanisław: *Symposium o świętym Sewerynie*. „Vox Patrum” 1982 s. 119—120.

69. L o n g o s z Stanisław: *Symposja bazylikańskie w 1979 roku*. „Vox Patrum” 1982 s. 413—422.

70. Longosz Stanisław: *Święty Benedykt w wypowiedziach Ojca Świętego Jana Pawła II*. „Vox Patrum” 1982 s. 47—50.
71. Longosz Stanisław: *Album o świętym Benedykcie*. (Rec. z: W. Nigg, *Benedikt von Nursia. Der Vater des abendländischen Mönchtums*. Freiburg 1979). „Vox Patrum” 1982 s. 168—172.
72. Longosz Stanisław: (Rec. z: Guy Marie Oury, *Saint Benoit—Patron de l'Europe*. Chambray 1979, ss. 125). „Vox Patrum” 1982 s. 178—181.
73. Malinowski Andrzej, Longosz Stanisław: *VI Kongres Musicae Antiquae Europae Orientalis*. „Vox Patrum” 1982 s. 447—456.
74. Malinowski Andrzej: *Balkany a Polska w starożytności i średniowieczu*. [Sprawozdanie z Sympozjum]. „Vox Patrum” 1982 s. 437—446.
75. Malinowski Andrzej: *Bibliografia polska świętego Benedykta Opata*. [XIX i XX wieku]. „Vox Patrum” 1982 s. 30—46.
76. Malinowski Andrzej: *Sympozjum bazylikańskie w Lublinie*. „Vox Patrum” 1982 s. 422—425.
77. *Sympozjum efeskie w Niepokalanowie*. „Vox Patrum” 1982 s. 60—79.
78. Malinowski Andrzej: (Rec. z: M. Swoboda, J. Danielewicz: *Modlitwa i hymn w poezji rzymskiej*. Poznań 1981). „Vox Patrum” 1982 s. 402—411.
79. Marczewski Marek: *Biuletyn antyku chrześcijańskiego* [Recenzja „Vox Patrum” 1981]. „Ład” R. II:1982 nr 5 s. 7.
80. Marczewski Marek, Budziarek Marek: *Święty Seweryn — apostoł Noricum*. W 1500 rocznicę śmierci. „Ład” R. II:1982 nr 7 s. 4.
81. Mazur Czesław: *Św. Bazyli w Polsce. Materiały bibliograficzne*. „Vox Patrum” 1982 s. 465—492.
82. Mazur Czesław: *Spotkanie z Ojcami*. (Rec. z: A. Hamman, *Portrety Ojców Kościoła. Praktyczny przewodnik po patrologii*. Warszawa 1978 I. W. Pax). „Vox Patrum” 1982 s. 191—194.
83. Mazur Czesław: (Rec. z: R. A. Markus, *Chrześcijaństwo w świecie rzymskim*. Tłum. R. Turzyński. Warszawa 1978 I. W. Pax). „Vox Patrum” 1982 s. 388—390.
84. Mazur Czesław: *Lekarzu, sam się lecz!* [Polem. z rec. M. Marczewskiego, poz. 79]. „Ład” R. II:1982 nr 13 s. 7.
85. Mercik A.: *Problem wiary u Cyryla Aleksandryjskiego w oparciu o naukę św. Jakuba* (*Jk 2, 20—23*). „Ateneum Kapłańskie” R. 74: 1982 t. 99 z. 3 s. 506—508.
86. Myszor Wincenty: *Koptyjska biblioteka z Nag-Hammadi*. „Przeгляд Orientalistyczny” R. 120:1981 z. 4 s. 377—385.
87. Myszor Wincenty: *Nag-Hammadi — nowe publikacje*. „Collectanea Theologica” R. 52:1982 fasc. 1 s. 180—181.
88. Myszor Wincenty: (Władysław Spikowski, †19 marca 1980 r.), „Collectanea Theologica” R. 52:1982 fasc. 1 s. 186.
89. Nasilowski Kazimierz: *Ocena prawna ustanawiania duchownych schizmatyckich i heretyckich w świetle źródeł kościelnych od III do V wieku*. „Prawo Kanoniczne” R. 25:1982 nr 3/4 s. 9—78.
90. Obrycki Kazimierz: „*Latinitas*” [Sprawozdanie z Kongresu]. „Collectanea Theologica” R. 52:1982 fasc. 1 s. 183—185.
91. Obrycki Kazimierz: *Rocznica Soboru Efeskiego w wypowiedziach papieża Piusa XI i Jana Pawła II*. „Collectanea Theologica” R. 52:1982 fasc. 4 s. 145—150.
92. Pałubicki Władysław: *Spoleczna pozycja kobiety w świetle chrześcijańskiej tradycji* (okres patrystyczny). „Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego. Uniwersytet Gdański. Historia” Nr 5:1980 [druk: 1982] s. 135—143.
93. Podstawka Józef: *Elementy biblijne i patrystyczne w kazaniach ks. Antoniego Chmielowskiego*. [w:] *Studia z historii kaznodziejstwa i homiletyki*. T. III: *Studzy Słowa*. Praca zbior. pod red. ks. W. Wojdeckiego. Warszawa 1982 ATK s. 165—189.

94. Potok Tadeusz: „Prawdziwe słowo” Celsusa. „Meander” R. 37:1982 nr 2 s. 63—83, nr 3 s. 119—128, nr 4/5 s. 209—219, nr 6 s. 265—272, nr 10 s. 399—409.
95. Rekucka-Bugajska Kinga: *Sytuacja nauczyciela retoryki we wschodniej części imperium rzymskiego w świetle świadectw Libaniosa*. „Meander” R. 37:1982 nr 4/5 s. 199—203.
96. Rosłon Józef Wiesław: (Rec. z: *Apokryfy Nowego Testamentu*. Pod red. ks. M. Starowieyskiego. T. 1: *Ewangelie apokryficzne*. Lublin 1980). „Studia Theologica Varsaviensia” R. 20: 1982 nr 1 s. 308—309.
97. Runciman Steven: *Teokracja bizantyjska*. Przełożyła Maria Radzycka. Warszawa 1982 I. W. Pax, ss. 165, nlb. 3.
98. Sadurska Anna: (Rec. z: E. Jastrzębowska, *Untersuchungen zum christlichen Toten mahl aufgrund der Monumente des 3. und 4. Jahrhunderts unter des Basilika des hl. Sebastian in Rom*. Frankfurt am Mein 1981, ss. 251, tabl. 20). „Vox Patrum” 1982 s. 195—198.
99. Szczaniecki Paweł: (Rec. z: J. D. Broekaert, *Bibliographie de la Règle de saint Benoît. Editions latines et traductions imprimées de 1489 à 1929. Description diplomatique 1239 numéros*. T. 1—2 Roma 1980). „Vox Patrum” 1982 s. 176—178.
100. Szczaniecki Paweł: (Rec. z: Gregoire le Grand, *Dialogues*. T. I: *Introduction, bibliographie et cartes* par A. de Vogüé. Paris 1978 Sch, t. 251). „Vox Patrum” 1982 s. 182—183.
101. Szczaniecki Paweł: (Rec. z: M. Plezia, *Księgozbiór katedry krakowskiej wedle inwentarza z r. 1110*. [w:] *Silva rerum, series nova...* Kraków 1981 s. 16—29). „Vox Patrum” 1982 s. 183—185.
102. *Słownik pisarzy antycznych*. Pod redakcją Anny Świderkówny. Warszawa 1982 „Wiedza Powszechna”, ss. 486, nlb. 2, tabl. 8.
103. Staniek Edward: *Wychowanie do pokuty poprzez katechezę w ujęciu patrystycznym*. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” R. 35:1982 nr 6 s. 416—423.
104. Starowieyski Marek: „Chrześcijańskie tomy” serii „Aufstieg und Niedergang der römischen Welt”. „Collectanea Theologica” R. 52:1982 fasc. 1 s. 176—177.
105. Starowieyski Marek: *Czy Orygenes został potępiony?* [Polem. z rec. J. M. Szymusiaka, „Życie i Myśl” R. 31: 1981] „Collectanea Theologica” R. 52: 1982 fasc. 1 s. 181—183.
106. Starowieyski Marek: „Jahrbuch für Antike und Christentum” 23(1980). „Collectanea Theologica” r. 52: 1982 fasc. 1 s. 178.
107. Starowieyski Marek: *Nowe tomy „Corpus Christianorum. Series Graeca”*. „Collectanea Theologica” R. 52: 1982 fasc. 1 s. 171—176.
108. Starowieyski Marek: *Przekłady starożytnych reguł zakonnych*. „Collectanea Theologica” r. 52: 1982 fasc. 1 s. 179—180.
109. Starowieyski Marek: *Wyznanie nicejsko-konstantynopolskie wyznaniem wiary całego chrześcijaństwa*. „Collectanea Theologica” R. 52: 1982 fasc. 2 s. 173—175.
110. Starowieyski Marek: *Wśród jugosławijskich publikacji patrystycznych*. „Collectanea Theologica” R. 52: 1982 fasc. 1 s. 178—179.
111. Starowieyski Marek: *Zmarli* (G. M. Roschini, G. W. H. Lampe, J. A. de Aldama, R. Draguet). „Collectanea Theologica” R. 52: 1982 fasc. 1 s. 185—186.
112. Stępniewska Alicja: *Rok benedyktyński w Polsce*. „Vox Patrum” 1982 s. 109—119.
113. Stępniewska Alicja: *Profesor dr Janina Niemirska-Pliszczyńska nie żyje (1904—1982)*. „Vox Patrum” 1982 s. 505—513.
114. Szulc Franciszek: *Struktura teologii judeochrześcijańskiej w świetle badań J. Daniélou*. Lublin 1982 Red. Wyd. KUL, ss. 168.
115. Szulc Franciszek: *Spór o „Pasterza” Hermasa*. „Vox Patrum” 1982 s. 340—356.

116. Szulc Franciszek: *Judeochrześcijaństwo w bibliograficznej panoramie*. (Rec. z: F. Manns, *Bibliographie du judeo-christianisme*. Préface du P. B. Bagatti. Jérusalem 1979). „Vox Patrum” 1982 s. 185—190.
117. Srutwa Jan: (Rec. z: G. Haendler, *Von Tertullian bis zu Ambrosius. Die Kirche im Abendland vom Ende des 2. bis zum Ende des 4. Jahrhunderts*. Berlin 1978). „Vox Patrum” 1982 s. 383—387.
118. Srutwa Jan: (Rec. z: C. Lepelly, *Les cités de l’Afrique romaine au Bas-Empire*. T. 1: *La permanence d’une civilisation municipale*. Paris 1979). „Vox Patrum” 1982 s. 198—201.
119. Trzaskiewicz Grażyna: (Rec. z: A. Kasia, *Wiara i rozum. Szkice o Ojcach Kościoła*. Warszawa 1981). „Człowiek i Światopogląd” 1982 [nr 6] s. 150—154.
120. *Vademecum historyka starożytnej Grecji i Rzymu*. Pod red. Ewy Wipszyckiej. (Wyd. 2). Warszawa 1982 PWN, T. I: ss. 374, nrb. 2, 20 ss. tabl., il., map 2.
121. Wipszycka Ewa, *Chrześcijaństwo a dorobek kultury antycznej*. „Mówią Wieki” R. 25: 1982 nr 2 s. 1—5, il.
122. Wipszycka Ewa: *Patriarcha aleksandryjski i jego biskupi (IV—VII w.)*. „Przegląd Historyczny” T. 73: 1982 z. 3/4 s. 179—194.
123. Wipszycka Ewa: *Tysiąc lat greckiego panowania w Egipcie: trudne dzieje stosunków między dwiema cywilizacjami*. „Meander” R. 37: 1982 z. 4/5 s. 181—198.
124. Wojdecki Waldemar: *Działalność bpa Kazimierza Tomczaka na polu kaznodziejstwa i homiletyki*. [W:] *Studia z historii kaznodziejstwa i homiletyki*. T. III: *Studzy Słowa*. Praca zbior. pod red. ks. W. Wojdeckiego. Warszawa 1982 ATK, s. 374—384.
125. Wojdecki Waldemar: *Wkład ks. Jana Czuja w teorię i praktykę głoszenia słowa Bożego*. [W:] *Studia z historii kaznodziejstwa i homiletyki*. T. III: *Studzy Słowa*. Praca zbior. pod red. ks. W. Wojdeckiego. Warszawa 1982 ATK, s. 7—15.
126. Woźniak Jerzy: *Kongres literatury chrześcijańsko-arabskiej*. „Vox Patrum” 1982 s. 434—437.
127. Woźniak Jerzy: *Sympozja syriologiczne I—III*. „Vox Patrum” 1982 s. 426—434.
128. Wójtowicz Henryk: *Jan Mandakuni, ormiański Ojciec Kościoła*. „Studia Sandomierskie” T. 2: 1981 s. 440—453.
129. Wronikowska Bożena: *Badania nad malowidłami z katakumb Rzymu w okresie po II wojnie światowej*. „Vox Patrum” 1982 s. 356—382.
130. Zaborski Bartłomiej: *Całun z Turynu*. „Ład” R. II: 1982 nr 1 s. 3.

Czesław Mazur, Warszawa

II. „Vox Patrum” nr 1—3

W lipcu 1981 r. Międzywydziałowy Zakład Badań nad Antykiem Chrześcijańskim KUL rozpoczął wydawanie własnego biuletynu wewnętrznego „Vox Patrum”. Do chwili obecnej (lipiec 1983) ukazały się trzy jego pierwsze zeszyty. Pierwszy z nich (jedyń w 1981 r.), liczy 112 stron, natomiast w roku następnym jeden (za styczeń-czerwiec 1982 r.) liczy stron 240, natomiast drugi (za lipiec-grudzień 1982 r.) obejmuje strony 241—527. Biuletyn wydawany jest techniką tzw. „małej poligrafii” w nakładzie 500 egzemplarzy. Redaguje go ks. dr S. Longosz wraz z ośmiuosobowym zespołem.

W zamierzeniach redakcji biuletyn ma spełniać przede wszystkim rolę informacyjną. Z tego też powodu zawartość poszczególnych zeszytów grupowana jest w kilku (zmieniających się jak dotąd) działach. W ostatnim wydanym zeszycie redakcja zapowiada stały układ. „Odtąd każdy z nich składać się będzie z czterech zasadniczych części: dokumenty kościelne poświę-

cone Ojcom Kościoła lub rocznicowym wydarzeniom starożytności chrześcijańskiej, artykuły, recenzje książek patrystycznych oraz część informacyjna. W tej zaś ostatniej znajdują się takie działy, jak: sprawozdania z sympozjów i spotkań naukowych poświęconych tematyce antyku chrześcijańskiego, polska bibliografia patrystyczna poświęcona zarówno poszczególnym postaciom lub wydarzeniom starożytności chrześcijańskiej, jak też ukazująca narodowy roczny dorobek w tej dziedzinie, zapowiedzi wydawnicze informujące o podejmowanych patrystycznych pracach naukowych lub wydawniczych, informacje ze świata patrystycznego oraz przegląd czasopism zawierający tytuły artykułów patrystycznych znajdujących się w ostatnich numerach naukowych periodyków zagranicznych Biblioteki Uniwersyteckiej KUL¹ (1982 s. 245).

Trzy pierwsze zeszyty biuletynu zawierają m. in.: *List Ojca św. Jana Pawła II (...) na 1600 rocznicę I Soboru Konstantynopolińskiego i 1550 rocznicę Soboru Efeskiego* (z. 1), *List Apostolski Ojca św. Jana Pawła II na 1550 rocznicę narodzin św. Benedykta* (z. 2), *List Apostolski Ojca św. Jana Pawła II na 1600-lecie śmierci św. Bazylego* (z. 3) oraz kilka innych dokumentów kościelnych związanych z rocznicą bazylikańską. Jeśli idzie zaś o bibliografię, to w zeszycie 1 umieszczono: *Antyk chrześcijański w Polsce w latach 1978—1979* (S. Longosz i Cz. Mazur), w z. 2: *Bibliografię polską św. Benedykta Opata* (A. Malinowski), *Święty Benedykt w wypowiedziach Ojca św. Jana Pawła II* (S. Longosz) oraz *Bibliografię polską Klemensa Aleksandryjskiego* (A. Bober), natomiast w z. 3 *Św. Bazyli w Polsce. Materiały bibliograficzne* (Cz. Mazur). W innych działach umieszczano sprawozdania z krajowych i zagranicznych sympozjów patrystycznych, recenzje polskich i obcych prac z zakresu antyku chrześcijańskiego, odnotowywano ważniejsze bieżące wydarzenia, jak np. w zeszycie 1 umieszczono informacje o wieczorze wspomnień poświęconym śp. prof. dr L. Małunowiczowi wnie oraz o jubileuszu 40-lecia działalności naukowej o. prof. dra A. Hammana; w z. 2 m. in. wykaz Polaków studiujących w Instytucie Patrystycznym „Augustinianum” w Rzymie oraz wykaz habilitacji z zakresu antyku chrześcijańskiego z ostatnich kilku lat; w z. 3 znajdujemy m.in. informację o bibliotece Zakładu Badań nad Antykiem Chrześcijańskim KUL, spis wykładów wspomnianego Instytutu Patrystycznego „Augustinianum” w r. akad. 1982/1983 oraz artykuł A. Stępniewskiej poświęcony pamięci zmarłej w 1982 r. prof. dr J. Niemirskiej-Pliszczynskiej. W ostatnim dziale zamieszczono zapowiedzi publikacji z zakresu antyku chrześcijańskiego różnych ośrodków wydawniczych w Polsce oraz opisy artykułów patrystycznych z ostatnich numerów czasopism zagranicznych.

Jeśli zeszyt pierwszy „Vox Patrum” posiada charakter ogólny, to materiały zawarte w zeszycie drugim zgromadzone zostały w związku z jubileuszem św. Benedykta z Nursji (480—1980), natomiast zeszyt trzeci zawiera materiały związane z obchodzoną w 1979 r. 1600 rocznicą śmierci św. Bazylego Wielkiego. Zeszyt trzeci odróżnia się od poprzednich również nowym działem *Artykuły*. Zamieszczono 6 artykułów; trzy związane z tematyką całego zeszytu (św. Bazyli), pozostałe to: *Spór o „Pasterza” Hermasa* (ks. F. Szulc), *Badania nad malowidłami z katakumb Rzymu w okresie po II wojnie światowej* (B. Wronikowska) oraz *Encykliki i listy papieskie o Ojcach Kościoła zestawione przez o. A. Bobera*.

Po zapoznaniu się więc z trzema pierwszymi zeszycami „Vox Patrum” stwierdzić można, że założoną przez redaktorów swą istotną rolę informacyjną biuletyn spełnia. Pozytywnie w zasadzie odnotować można pojawienie się w trzecim numerze artykułów. Nasuwa się jednak przy tym kilka drobnych, formalnych w zasadzie uwag krytycznych. I tak na przykład w bibliografiach uderza niejednolity zapis bibliograficzny, szczególnie przy opisie artykułów z czasopism. W jednej bibliografii podawany jest raz numer czasopisma, innym razem tylko jego data dzienna. Numer poszczególnych roczników czasem był podawany, innym razem pomijany. Przy drukach zawar-

tych liczbę stron raz podawano, innym razem pomijano. Drobiazgi te są o tyle istotne, że bibliografie podawane w „Vox Patrum” z pewnością będą szeroko wykorzystywane, winny więc zawierać pełne opisy zgodne z zaleceniami PN-73/N-01152. Wątpliwości budzi również fakt umieszczania spisów treści ostatnio wydanych numerów czasopism patrystycznych w dziale *Zapowiedzi* w z. 2 i 3. Ponieważ są to artykuły już wydrukowane, bardziej właściwe byłoby dla nich miejsce w dziale *Bibliografia*.

Kłopotliwe jest również dla czytelnika poszukiwanie informacji jednego typu w różnych działach kolejnych zeszytów. Tak więc na przykład w zeszycie pierwszym i drugim materiały dotyczące sympozjów umieszczono w dwu działach: III (*Sympozja*) i V (*Informacje*). Wydaje się, że tego typu trudności wynikają ze zbędnego wydzielenia działu *Informacje*. W zasadzie bowiem wszystkie teksty umieszczane w biuletynie informacyjnym winny mieć taki charakter, a wyodrębnienie w nim działu *Informacje* powodować może tylko kłopotliwe nieporozumienia. Zdarza się również powtarzanie tych samych informacji w kolejnych zeszytach; tak na przykład o sympozjum *Balkany a Polska w starożytności i średniowieczu* mamy informacje w z. 1 (s. 98—99) i w z. 2 (s. 219). Dobrze by było również, by teksty podawane w działach *Informacje* i *Zapowiedzi* uzgadniane były z osobami, których dotyczą. Są to w zasadzie jedynie uwagi redakcyjne, które nie umniejszają istotnych wartości samego biuletynu. Zaznaczyć przy tym jednak trzeba, że z każdym numerem, poczynając od drugiego, biuletyn jest coraz bardziej starannie redagowany i opracowywany. Jeśli można tu coś sugerować, to przede wszystkim konsekwentne grupowanie jednorodnych materiałów w tych samych działach kolejnych zeszytów. Dyskusyjną sprawą może być również wprowadzenie do biuletynu artykułów. Artykuły bowiem z zakresu antyku chrześcijańskiego drukuje wiele czasopism; ponieważ są one w związku z tym rozproszone, w „Vox Patrum” winny raczej znaleźć się informacje o nich oraz ocena ich naukowej wartości. Z pewnością bowiem „Vox Patrum” nie jest i nie będzie w stanie publikować wszystkich artykułów patrystycznych, brak jest natomiast informacji o nich. W związku z przyjętą koncepcją opracowywania zeszytów mon tematycznych, w „Vox Patrum” winny raczej znajdować się artykuły sumujące i prezentujące dotychczasowy stan badań w dziedzinie, której dany zeszyt jest poświęcony. Postulat ten wydaje się tym bardziej uzasadniony, iż biuletyn wydawany jest przez ośrodek naukowy — Międzywydziałowy Zakład Badań nad Antykiem Chrześcijańskim KUL — winien więc prezentować również poziom naukowy. W związku z tym wydaje się również słuszne, by publikowane w „Vox Patrum” bibliografie posiadały analityczno-krytyczne adnotacje, pomagające czytelnikowi ocenić wartość naukową umieszczanych w bibliografiach prac. Ogólniejszy trend do unikania bibliografii adnotowanych wiąże się z trudnościami w jej opracowaniu, nie powinno to jednak stanowić problemu dla dziewięcioosobowego zespołu specjalistów skupionych w zespole redakcyjnym. Jeśli przyjęta zostałaby koncepcja publikowania bibliografii adnotowanych, wiązałaby się z tym również potrzeba bardziej starannego opracowywania zamierzonych recenzji. W dotychczasowych bowiem rzadko można znaleźć odpowiedź na pytanie, co recenzowana pozycja wnosi nowego do nauki w zakresie, którego dotyczy. Przedstawienie zaś tylko treści (zawartości) recenzowanej książki wystarczałoby w adnotacji bibliograficznej. Rzecz jest ważna, gdyż w dotychczasowych czasopismach rzadko spotykamy recenzje prac patrystycznych, a recenzje krytyczne należą do wyjątków.

Ponadto — jak dotąd — uderza rozdźwięk pomiędzy tytułem biuletynu a jego zawartością. Przyjęto bowiem tytuł „Vox Patrum” (Głos Ojców), pozbawiając zupełnie przy tej okazji Ojców ich własnego głosu, „Vox Patrum” bez tekstów patrystycznych jest niemy. Jest przecież wiele mniejszych objętościowo a ważnych, nie tłumaczonych dotąd tekstów patrystycznych, dla których miejsce w „Vox Patrum” winno się znaleźć nie tylko dla podtrzymania zgodności tytułu z zawartością. Czasopisma bowiem niechętnie dru-

kują przekłady tekstów patrystycznych, natomiast w drukach zwartych nie wszystkie mogą być umieszczane ze względu na niewielką niekiedy objętość.

Dobrze byłoby również, by umieszczane w biuletynie informacje były podpisywane. Nie wiadomo na przykład, kto opracował zamieszczone w z. 3 (s. 457—460) streszczenie referatu ks. prof. Th. Baumeistera. W zeszycie 3 (s. 504—505) redakcja podaje ogólną informację o bibliotece Międzywydziałowego Zakładu Badań nad Antykiem Chrześcijańskim KUL (ponad 1700 jednostek katalogowych) z jednoczesnym apelem do autorów prac patrystycznych o nadsyłanie ich w darze dla biblioteki. Czy nie byłoby rzeczą sensowną umieszczenie w biuletynie katalogu biblioteki zakładu, przynajmniej rzadziej u nas spotykanych książek zagranicznych? Gdyby udało się zamieszczać następnie (w formie uzupełnień do tego katalogu) katalogi prac patrystycznych z innych zakładów teologicznych, może wreszcie w ten sposób nabrałyby realnego kształtu od tylu lat zapowiadane prace nad centralnym katalogiem publikacji (zagranicznych) dotyczących antyku chrześcijańskiego, znajdujących się w bibliotekach polskich (por. A. Malinowski, *10-lecie Międzywydziałowego Zakładu Badań nad Antykiem Chrześcijańskim*. „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” T. 26:1979 z. 4 s. 19).

Jeśli redakcja utrzymałaby koncepcję zeszytów monotematycznych, dobrze byłoby, gdyby czytelnik w bieżącym numerze mógł znaleźć informację o tematach zeszytów następnych. Wygodniejsze dla czytelnika byłoby również umieszczanie spisu treści zeszytu na jego początku.

Niezależnie jednak od powyższych uwag inicjatywę wydawania biuletynu należy powitać z dużym uznaniem. O tym, że inicjatywa ta trafiła w potrzeby środowiska, świadczy chociażby tylko błyskawiczne rozchodzenie się dotychczas wydanych zeszytów. Uwagi powyższe uzasadnione są tym, że profil pisma wciąż jeszcze się kształtuje wraz z kolejnymi zeszytami. Redakcji należy życzyć tylko utrzymania cennej inicjatywy, wypracowania własnego profilu i przejrzystego układu publikacji oraz konsekwentnej i wytrwałej realizacji. Jednakże, jak zaznaczono od redakcji w zeszycie pierwszym, „Vox Patrum”, „będzie spełniał swoje zadanie wówczas, jeśli będzie się ukazywał, jak planujemy „przynajmniej raz na kwartał” (s. 4).

Czesław Mazur, Warszawa